

1522-ik polg. szám.

Nagyméltóságú, 's a' t.

Aggodalmas szózatot emeltek a' kir. városok a' két utóbbi országgyűlésen törvényhozási kétségtelen joguk korlátozásán; aggodalmas szózatot emel ezennel Szabadka szabad királyi város is országgyűlési szavzatának nem csak az 1608-ik 1-ső sarkalatos, hanem az 1790/91-ik 30-ik tör. cikk. világos rendelete ellenére a' legújabb időkben sajnos tapasztalt megszorításán. Keserű volt a' panasz a' királyi városok részéről országgyűlési állásuk rendszeretlenségén; hidegen, rövid, de annál sujtóbb volt a' válasz az országgyűlés 3-ik státusa részéről; mert midőn a' királyi városok törvényes mértékű voksa a' városok rendezésére a' törvények világos rendelete ellen az országgyűlés 3-ik rendének többsége által ismételve halasztatott, a' tőlük függött rendezés pedig annak idejére utasítatott; az idő lefolyt, 's akkor egy szinte hideg megjegyzés „kifogytunk az időből“ volt egész vizsgálatunk. —

Nem akarjuk Méltóságok Nagyságtoknak tapasztalt sérelmink halmazát, érzett fájdalmink nagyságát elősorolni, hisz Méltóságok Nagyságtok is érezték már az idők súlyát; nem kívánjuk egy egész státusnak, a' köztársaság legmunkásabb polgárai részének országgyűlési jelen helyzetéből honunkra háromló károkat felhozni, mert ezek fájdalom! igen is szembeötlők; csak arra kívánjuk Méltóságok Nagyságtok, figyelmét előzőleg is irányoztatni: hogy a' jelen szelidebb 's míveltebb kornak nem alap nélkül magát nevező tizenkilencedik században a' legfőbb időt jelen lenni hisszük, mi szerint a' nemzet külön osztályzatai között még mindig fenlévő elkülönözési sáncok kiegyenlítését a' haza boldogságára teendő első sorába helyezvén, a' hon javát keble titkában zaj nélkül hordó polgári rendnek alkotmányos állása kivívásában segéd kezét nyújtani, 's bizodalom tellyes őszinte felszólalásunkat kegyesen fogadni méltóztassanak.

A' királyi városok országgyűlési voksa törvényesség szempontjából soha meg nem támadtatott, 's hisszük: még az 1608-ik 1-ső, 's általa hivatkozott 1514-ik 3-ik, úgy szinte számos városok külön becikkelyezéséről szóló 1751: 27. 1715: 108. 109. 1790/91: 30-ik 's egyéb mind a' becikkelyezést, mind a' voks gyakorlatát tanúsító törvényink 's törvénykönyvünk fen lészen, igazságosan meg sem fog támadtatni; az ellenzés mindig hatósági belszerkezetünk hiányai, főleg pedig: a' választási rendszer, 's N. M. királyi kincstári kormányszéktüli függés szempontjaiból adatik elő. Ezen ellenvetésre megjegyeztetett számtalanszor a' királyi városok részéről, miképen ezen rendszer a' királyi városok becikkelyezésükkor is létezett, 's a' mi törvény alkotása előtt akadály nem volt, az törvény alkotása után annál kevesbbé válhat azzá; azonfelül a' királyi városokban a' fenálló rendszer 's törvényes gyakorlatnál fogva, a' tanács 's választott község a' polgárságnak törvényes képviselői lévén, ezeknek korlátozása által, az egész városi polgárság 's lakosság, szóval az egész alkotmányos negyedik rend, — a' törvények világos rendelete ellen, 's magával alkotmányos nemzet eszméjével is ellenkezőleg, — legfényesb törvényhozási jogának szabad használatában korlátoztatik; és mi magyarok még is alkotmányos nemzetnek szeretjük hívni magunkat, 's felejtjük, hogy az alkotmány sáncain kívül milliók vagynak, kik szinte örködnék e' közösen kivívott hon megtartásán; sőt még az alkotmányban foglalt polgári rendnek törvényes állása tellyes kivívását is naponkint halogatjuk, 's így a' nemzet kifejlését, virágzását, melly az egész szabadvilág példája szerint a' városokból ágaznék széjjel az egész hazában közös kárunkra gátoljuk; ős alkotmányunkat pedig mellyre sokan nem alap nélkül olly igen büszkék, ön magunk tapossuk.

Midőn azonban mind ezek, 's egyéb nyomatékos alap okok a' királyi városok részéről az országgyűlési irományok tanúsága szerint számtalanszor előhozattak, 's mi ezekhez, 's országgyűlési törvényes szavzatunk egyenkénti gyakorlatához jelenen is határozottan ragaszkodunk, 's törvényes jogaink tellyes mértékbeni kivívására minden életerónket ezután is megfeszítendjük; nem kívánunk a' nemzet őszves haladása eránt egykedvűséggel viseltetni, annál kevésbbé attól hátramaradni. Megkon-

KNY-13-

01774

dult már Városunkban is az ébredés órája, 's mi mai napon tartatott tanács ülésünkben országgyűlési állásunk, 's jövendő kifejlődhetésünk minden körülményeit választó községünkkel egyetértőleg vitatás 's komoly fontolás alá vévén, e' tárgyban általunk megbízott választmány terjedelmes javaslatát egy szívvel lélekkel elfogadtuk, 's arról polgártársinkat, 's atyánkfiait, a' többi királyi városokat szinte mai ülésünk-ből terjedelmesb körlevelünk által értesítettük, 's őket is, ez iránybani közremunkálásra barátilag felszólítottuk, 's megkértük, gyenge erőnkhez képest kifejtvén: hogy mindenekelőtt *nemzetiségünknek hatósági életünkben is leendő tellyes behozásában velünk együtt minden hitelhető erőből tetleg közremunkáljanak; választási rendszerünknek a' törvény által kijelendő határok közötti lehető kiterjesztése 's szabályozása szükségességét elvileg kimondják; hatósági 's belszerkezetünknek alkotmányunk mostani fejlettebb állapotjához, szabad intéstitióinkhoz, 's jelen felvilágosodottabb kor igényeihez alkalmazandó átalakítását szükségessé kimondván, pártolják; főleg pedig hatósági életünkben hiányzó nyilvánosságot behozni, 's a' N. M. magyar királyi kincstártoli függésünk megszüntetését, 's mostani felügyelésének a' N. M. magyar kir. Helytartó Tanácsra leendő általruháztatását előmozdítani, mindezeket az általunk terjedelmesen felhozott alapokból a' törvényhozás útján létrehozni, 's ez által országgyűlési szavazatunk tellyes gyakorlata ellen Méltóságok Nagyságtok megbízottjai többsége által felhozni szokott akadályok — mellyeket egyéberánt törvényeseknek nem ismervén, szavazati jogunk gyakorlatának tettelegi használatában törvényinkhez ragaszkodva — míg alap törvényink fen állnak figyelembe nem vehetünk — tellyes megszüntetése eszközését velünk kezét fogva tellyes erejükből megkísértsek. —*

Előterjesztők polgártársinknak 's atyánkfiainak mind azon akadályokat, mellyek miatt a' királyi városok „a' szorgalomnak 's műveltségnek bölcsői, nemzeti-ség 's polgári szabadság legerősebb támasszai“ — eddig nem lehettek, mellyek haladásunknak, 's közállományi kifejlődésünknek eddig útjába állottak; előterjesztők mind ezeket nem újítási hajlamból, nem valamely változtatási rohamból; hanem belső köz értelmű elhatározottságból úgy, mint azt lelkünk legtisztább meggyőződése sugallá. Remélljük is, hogy polgártársink őszinte szózatunkat méltányolván, azt olly jó indulattal veendik, mint minővel azt mi hozzájuk intézők. — Előterjesztjük ezenel Méltóságok Nagyságtoknak is, hogy alkotmányos hivatásunknak megfelelni, 's azon hívséget, mellyel a' Felséges trón eránt viseltetünk a' hon szeretetével egyesíteni leghöbben igyekezendünk, mint eddig is, — mind a' mellett hogy korunk egyik legnagyobb fia nyilt kijelentése szerint „a' törvényhozás százados mulasztása“ okozá haladásunk parányiságát, — igyekeztünk. Előterjesztjük ezeket Méltóságok Nagyságtoknak, hogy mostani helyzetünket, mellyben mindnyájan érezzük, hogy azon fokra jutott már a' dolog, mellyen többé meg nem maradhat, — mélytányolván, a' kir. városok törvényes jogaik gyakorlatának útjában álló gátok elhárítassanak. Fájdalmas valóban, hogy annyiszor ismételt méltó panaszink szembetűnő igazsága sem vala képes eszközteni azt, mit sürgetés nélkül is méltán várhatánk. Nyomasztó helyzetünk keserűségét neveli az is, hogy a' nemzetnek a' királyi városok ellenébeni igénye naponkint növekedik, 's mi hivatásunk fontosságánál, 's erőnk gyengeségénél fogva azon fájdalmas érzésnek, mellyet sérelmink nagysága okoz; kéntelen elvisele mellett, a' kor kívánatit kielégíteni képesek nem vagyunk. Remélljük azonban, hogy Méltóságok Nagyságtok is megkeresésünket, törvényes kérelmünket a' pusztában, e' nemzet közjáváért, — elhangzani nem engedendik; hanem felfogják, úgy mint azt az igazság 's méltányosság Méltóságok Nagyságtoktól megkívánja; *Sieyes* után mi is felkiálthatnánk „ha szabadok akartok lenni, legyetek mindenekelőtt igazságosak.“ Mi az első lépést megtettük, 's most Méltóságok Nagyságtokra függesztjük szemünket. A' csalódás keserűsége igen sok rosznak magvát hordhatná méhében! —

Kegyeskedjenek tehát Méltóságok Nagyságtok a' múlt idők boldogtalan hajlamát, melly szerint egyik státus a' másik elnyomásában gondolta biztosítását eszközteni, — a' nemzet közérdekében oda irányozni: hogy e' nemzetet az egyetértés szelleme meghatván, nemes a' polgárral egyesülve, e' szeretett hon átalakulását 's virágzását köz erővel előmozdíthassák, 's ha netalán azon viszontagság tellyes idők visszaidézése, mellyekben eldődink olly bőven részesültek, megkísértetnék, találja legalább a' nemesi 's polgári rendet egymással kiengesztelődve, egymáshoz közeledve, hogy ezen egyesülés hatalmán maga a' kísérlet lehetősége is örökre letűnjön.

Ez értelemben 's szellemben kívántuk, kötelességünknek ismértük Méltóságok Nagyságtokat — miután több lelkes ns. megyék által honunkat közösen érdeklő tárgyak előmozdítására szinte megkerestettünk, sőt némelylek által e' részben atyafiságosan szólítottunk fel — ezen körlevelünkkel bizodalmasan megkérni: hogy bennünket, alkotmányos polgártársaikat szinte megkezdett haladási pályánkon tör-

vényhozási hathatós befolyásukkal forrón óhajtott közelebbi országgyűlésen pártolni,
's kiküldendő követeiknek országgyűlési sérelmeinknek előleges tárgyalását, 's tör-
vényes szavazatunk régi gyakorlatának tellyes életbe léptetése eszközlését kegyesen
meghagyni méltóztassanak.

Kik egyéberánt 's a' t.

1522 polg.

Szabadka szabad királyi város tanácsától.

**Nagyméltóságú, Méltóságos, Főtisztelendő, Tekintetes, Tiszte-
lendő s Vitezlő Uraknak, Tekintetes
Vármegye Közönségének, megkülönböztetett tisztelettel.**

Hivatalból.